

Касьян В.В.

Департамент по роботі з персоналом Державної митної служби України

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У статті досліджено та з'ясувано особливості правових засад дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів та з'ясовано основні напрями удосконалення їх правового закріплення в контексті євроінтеграції. Проаналізовано стан дослідженості вказаної тематики, з'ясовано, що системно питання дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів досліджено недостатньо, особливо в контексті євроінтеграції. Наголошено, що засади правової відповідальності є складовою правового статусу державних службовців, оскільки впливають з обов'язку нести юридичну відповідальність за результати їх діяльності (бездіяльності) і домінуючим серед заходів примусу, які пов'язані з відповідальністю посадових осіб митних органів, є застосування дисциплінарних стягнень. З'ясовано, що в ст. 30 Митного кодексу визнано пріоритет Закону України «Про державну службу» в регулюванні питань дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів, проте уніфікація видів дисциплінарних проступків державних службовців, що міститься в ньому не виключає можливості закріплення особливостей притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів в митних та інших спеціальних законах, з огляду на положення ч. 12 ст. 91 Закону України «Про державну службу». Особливість правового регулювання дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів зумовлена також: 1) особливостями положень законів, що закріплюють спеціальні положення щодо дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів, що закріплені зокрема в ст. 41 та 252 КзПП, а також в ч. 12 ст. 91 Закону України «Про державну службу», відповідно до якої особливості припинення державної служби в митних органах регулюються цим Законом з урахуванням особливостей, визначених спеціальним законодавством у відповідній сфері; 2) особливостями матеріального складу порушень посадових обов'язків, зміст яких деталізований в Митному кодексі, інших митних законах та на підзаконному рівні нормативно-правовими актами Уряду, Міністерства фінансів України, Державної митної служби України відповідно до специфіки місця проходження державної служби – державної служби в митних органах, в тому числі до таких порушень нажать порушення Правил етичної поведінки в Державній митній службі України (2020), що затверджені з врахуванням вимог Протоколу ЄС з митної етики (2007), порушення допущенні при проведенні митних процедур та інші. Відповідно з ході приведення митного законодавства України у відповідність до права ЄС в частині регулювання правил здійснення митних процедур та в частині регулювання правового статусу посадових осіб митних органів, матеріальний зміст таких порушень змінюватиметься, у зв'язку з чим постають питання вдосконалення інституту дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів, на вирішення яких і спрямований, зокрема, проект Закону № 6490-д.

Ключові слова: державна служба, митна служба, посадові особи митних органів, дисциплінарна відповідальність, правовий статус.

Постановка проблеми. Правові норми, що регулюють суспільні відносини в сфері проходження, включаючи проходження державної служби в митних органах, як окремого спеціалізованого виду державної служби, потребують правової охорони, що забезпечується інститутом правової відповідальності. Саме його правові норми спрямовані на забезпечення діяльності посадових осіб митних органів відповідно до їх службових

обов'язків та додержання ними як уповноваженими посадовими особами, встановлених законом меж, способів реалізації повноважень, що покладені на митну службу України. Засади правової відповідальності є складовою правового статусу державних службовців, оскільки впливають з обов'язку нести юридичну відповідальність за результати їх діяльності (бездіяльності). В Юридичній енциклопедії «юрисдикційні обов'язки»

визначаються як «обов'язки нести відповідальність за наслідки виконання повноважень» [1, с. 330]. Тріада правового закріплення, усвідомлення посадовими особами своїх обов'язків та відповідальності, дотримання в ході реалізації ними державної митної політики меж здійснення ними повноважень митних органів у встановлений законом спосіб формує правовий режим, що націлений на захист прав та інтересів громадян, суб'єктів переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України. Це потребує чіткого визначення засад та підстав кримінальної, адміністративної, дисциплінарної, матеріальної відповідальності посадових осіб митних органів в разі допущення порушення прав учасників митних правовідносин, спричинення їм шкоди неправомірними діями (бездіяльністю) залежно від характеру вчиненого правопорушення і його наслідків.

Метою написання статті є з'ясування особливостей закріплення правових засад дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів та з'ясування напрямів вдосконалення зазначеного правового інституту в контексті євроінтеграції.

Дослідженість. Проблеми поняття посадової особи, їх правового положення, правового статусу, його елементів та ознак є досі одним з актуальних напрямів вітчизняної адміністративно-правової науки. Вагомий внесок в їх дослідження здійснили передусім такі вчені як В.Б.Авер'янов, О.Ф. Андрійко, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, Л.Р. Біла-Тіунова, В.В. Васильківська, В.М. Гаращук, Є.В. Додін, Л.В. Коваль, М.І. Мельничук, О.В. Петришин, О.В. Терещук та інші, а саме посадових осіб митних органів Н.М. Дудкова, І.Г. Калетнік, В.Т. Комзюк, О.В. Тодощак, В.К. Шкарупа, інші.

Питання адміністративно-правової відповідальності посадових осіб виступали об'єктом дослідження таких вчених як О.М. Бандурка, А.С. Васильєв, С.В. Ващенко, І.П. Голосніченко, С.С. Засуцько, В.В. Зуй, А.Т. Комзюк, А. Матіос, О.М. Плаз, М.М. Тищенко, О.В. Терещук, Н.П. Христинченко та інші. Питання відповідальності посадових осіб митних органів була спеціальним предметом аналізу також ряду вчених, зокрема таких як Т.В. Аверочкіна, В.І. Данелюк, Л.М. Дорофєєва, В.П. Жданова, О.О. Кравченко, В.В. Прокопенко, О.І. Ткачук. Проте системно питання дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів досліджено недостатньо, особливо в контексті євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Основу правового положення посадових осіб митних органів, як суб'єктів правовідносин складає їх адміністративно-правовий статус, який характеризують, як вірно зазначає О.В. Ткаченко, передусім такі елементи як: адміністративна правосуб'єктність (правоздатність, дієздатність, деліктоздатність) посадової особи; службова залежність (організаційна підпорядкованість) посадової особи; адміністративно-правові принципи, встановлені для посадової особи; адміністративно-правові функції посадової особи; заходи адміністративного примусу, які застосовуються до посадової особи [2, с. 71].

Серед дослідників правового статусу посадових осіб, його складових здійснювали передусім слід відзначити таких вчених як В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, Л.Р. Біла-Тіунова, Р.Я. Заяць, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.В. Матіос, С.А. Федчишин, Н.В. Янюк. Більшість з них досліджували його крізь призму аналізу адміністративно-правового статусу посадової особи, однак зауважимо, що одночасно правове положення посадових осіб митних органів, включає в себе ряд правових статусів, передусім: адміністративно-правовий та правовий статус працівника. Відповідно, заходи примусу, що можуть бути застосовані до них в разі вчинення правопорушення можуть мати як адміністративно-, так і дисциплінарно-правовий характер, а в разі скоєння злочину – кримінально-правовий характер. Окрім того, в разі порушення обов'язків, що впливають з їх статусу працівника, та завдання майнової шкоди митному органу як роботодавцю, може наступати притягнення до матеріальної відповідальності працівника, в ході чого до нього можуть бути застосовано заходи майнового характеру, що передбачені трудовим та митним законодавством, у вигляді відшкодування збитків, завданих порушенням трудових обов'язків чи завданих у зв'язку з протиправною діяльністю.

Загалом примус характеризується застосуванням до посадових осіб та інших працівників митних органів різного роду примусових заходів, пов'язаних та не пов'язаних з юридичною відповідальністю (відсторонення від виконання посадових обов'язків, дисциплінарна, адміністративна та інша відповідальність) [3, с. 45]. Варто погодитися з думкою, що висловив Д.С. Припутень, що серед заходів примусу у службовому праві, які пов'язані з відповідальністю, домінує саме застосування дисциплінарних стягнень [4, с. 7].

В ст. 30 Митного кодексу України закріплено, що «Посадові особи та інші працівники митних органів, які прийняли неправомірні рішення, вчинили неправомірні дії або допустили бездіяльність при виконанні ними своїх службових (трудових) обов'язків, у тому числі в особистих корисливих цілях або на користь третіх осіб, несуть кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та іншу відповідальність відповідно до закону» [5]. Тобто, МК України містить відсылку до спеціальних законів, що встановлюють кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та іншу відповідальність посадових осіб.

Тривалий час час, а саме в період 2006-2013 років, суть службової дисципліни, права та обов'язки посадових осіб митної служби України, а також види та порядок застосування до них дисциплінарних стягнень визначав Дисциплінарний статут митної служби України, що був затверджений Законом України від 06.09.2005 року № 2805-IV [6], який втратив чинність відповідно до Закону України від 04.07.2013 № 406-VII [7]. Скасування Дисциплінарного статуту було обумовлене новим етапом формування України як сучасної європейської правової держави, процесами євроінтеграції, проведенням адміністративної реформи та реформування центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, підготовкою нового Митного кодексу України. Це спричинило прийняття Указу Президента України «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» від 24.12.2012 № 726/2012 [8], Постанови Кабінету Міністрів України «Про ліквідацію Міністерства доходів і зборів» № 67 від 01 березня 2014 року [9] та прийняття вказаного Закону України від 04.07.2013 № 406-VII.

На сьогодні таким, спеціальним законом, що встановлює засади дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів, є Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII (далі – Закон № 889), в якому міститься Розділ VII «Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державних службовців» (статті 61–82) [10], окремими главами якого визначено основи службової дисципліни, засади дисциплінарної відповідальності та матеріальної відповідальності державних службовців, зокрема і посадових осіб митних органів, що перебувають на посадах державної служби. В ч. 1 ст. 65 Закону № 889 закріплено, що «підставою для притягнення державного службовця до дисциплінарної

відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто протиправної винної дії або бездіяльності чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні державним службовцем своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за яке до нього може бути застосоване дисциплінарне стягнення» [10], а в ч. 2 ст. 65 вказаного Закону закріплено перелік дисциплінарних проступків.

З цього приводу Л.Р. Біла-Тіунова зазначає, що прелік діянь, які визнають дисциплінарними проступками є вичерним [11, с. 408]. Однак, додаткові підстави закріплені в Кодексі України законів про працю (КзПП), а саме в п. 1 ч. 1 ст. 41 КзПП, де встановлено, що «крім підстав, передбачених ст. 40 цього Кодексу, трудовий договір з ініціативи роботодавця може бути розірваний також у випадках <...> одноразового грубого порушення трудових обов'язків <...> службовими особами податкових та митних органів, яким присвоєно спеціальні звання» [12]. Зазначимо, що джерела правового регулювання державної служби закріплені в ст. 5 Закону України «Про державну службу», в якій закріплено, що «дія норм законодавства про працю поширюється на державних службовців у частині відносин, не врегульованих цим Законом», а такий дисциплінарний проступок як «одноразове грубе порушення» прямо в ч. 2 ст. 65 Закону України «Про державну службу» не передбачений, однак, вважаємо, що йдеться не про окремий вид дисциплінарного проступку, а його характер, що обумовлює можливість здійснення звільнення за його вчинення. В ч. 5 ст. 66 Закону України «Про державну службу» закріплено, що «звільнення з посади державної служби є винятковим видом дисциплінарного стягнення і може бути застосоване лише у разі вчинення дисциплінарних проступків, передбачених» пунктами 1 (порушення Присяги державного службовця), 3 (вияв неповаги до держави, державних символів України, Українського народу), 7 (перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу кримінального або адміністративного правопорушення), 9 (використання повноважень в особистих (приватних) інтересах або в неправомірних особистих інтересах інших осіб), 9-1 (порушення вимог Закону України «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)» у частині подання, дотримання строків подання декларації

про контакти державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «А» або «Б»); 10 (подання під час вступу на державну службу недостовірної інформації про обставини, що перешкоджають реалізації права на державну службу, а також неподання необхідної інформації про такі обставини, що виникли під час проходження служби); 11 (неповідомлення керівнику державної служби про виникнення відносин прямої підпорядкованості між державним службовцем та близькими особами у 15-денний строк з дня їх виникнення), 13 (поява державного службовця на службі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння), 14 (прийняття державним службовцем необґрунтованого рішення, що спричинило порушення цілісності державного або комунального майна, незаконне їх використання або інше заподіяння шкоди державному чи комунальному майну, якщо такі дії не містять складу кримінального або адміністративного правопорушення) «частини другої статті 65 цього Закону, а також вчинення систематично (повторно протягом року) дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 12 (прогул державного службовця (у тому числі відсутність на службі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин) частини другої статті 65 цього Закону [10]. Отже, підставою для звільнення з посади державної служби посадової особи митного органу є вчинення перелічених в ч. 5 ст. 66 Закону України «Про державу службу» із загального переліку, встановленого в ч. 2 ст. 65 вказаного Закону, які мають характер одноразових грубих порушень трудових обов'язків службовими митних органів, яким присвоєно спеціальні звання. Погоджуємося з Т.В. Аверочкиною, яка зазначає, що підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців, зазначені в ст. 65 Закону України «Про державну службу», є загальними, але з можливістю виокремлення: 1) дисциплінарних проступків, які не потребують деталізації положеннями профільного законодавства; 2) дисциплінарних проступків, зміст яких має бути деталізований відповідно до специфіки місця проходження державної служби [13, с. 196]. До числа дисциплінарних проступків, зміст яким деталізується відповідно до специфіки місця проходження державної служби належать порушення посадовими особами митних органів Правил етичної поведінки в Державній митній службі України, що затверджені Наказом Державної митної служби України від 15.12.2020 № 577 [14].

Загалом види дисциплінарних стягнень, які можуть бути застосовані до посадових осіб закріплені в ч. 1 ст. 66 Закону України «Про державну службу», серед яких: 1) зауваження; 2) догана; 3) попередження про неповну службову відповідність; 4) звільнення з посади державної служби [10]. У цій же статті закріплені підстави їх застосування.

Загальні засади трудового законодавства, а саме Кодексу законів про працю України (КзПП) [12], щодо притягнення до відповідальності працівників, поширюються передусім на осіб, що працюють в митних органах, які не перебувають на державній службі, за якими закріплено, зокрема: гарантії при покладенні на працівників матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації (глава IX, статті 130–138), загальні засади трудової дисципліни (глава X, статті 139–146), засади дисциплінарної відповідальності (ст. 21-1, 40, 41, 60, 147–152, 232 та інші) та підстави звільнення від дисциплінарної відповідальності (ст. 32 та інші). Однак, окремі підстави звільнення від дисциплінарної відповідальності поширюються і на посадових осіб митних органів, і на інших осіб, що працюють в митних органах, зокрема такі як: «Працівник, який повідомив про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», вчинених іншою особою, не може бути звільнений чи змушений до звільнення, притягнутий до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з таким повідомленням або підданий іншим негативним заходам впливу, або загрози таких заходів впливу. Викривачі корупції користуються також іншими правами та гарантіями захисту, встановленими Законом України «Про запобігання корупції» (ст. 32 КзПП) [12]. Це положення відповідає Закону України «Про запобігання корупції», відповідно до якого викривач має право «на звільнення від юридичної відповідальності у визначених законом випадках (п. 12 ч. 2 ст. 53-3), а тому «викривач, його близькі особи, звільнені з роботи у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, підлягають негайному поновленню на попередній роботі (посаді), а також їм виплачується середній заробіток за час вимушеного прогулу, але не більш як за один рік. Якщо заява про поновлення викривача, його близької особи на роботі (посаді) розглядається більше одного року не з їхньої вини, їм випла-

чується середній заробіток за весь час вимушеного прогулу» (ч. 5 ст. 53-4) [15]. Зауважимо, що в ч. 2 ст. 53-4 Закону України «Про запобігання корупції» закріплено гарантії здійснення оплати праці відстороненому не з його вини працівнику, який є викривачем, на період відсторонення, в ч. 6 ст. 53-4 – гарантії від переведення викривача (його близьких осіб) та іншу постійну нижчеоплачувану роботу (посаду), а в ч. 7 цієї статті – гарантії поновлення на роботі та виплати компенсації працівнику, звільненому у зв'язку із здійсненням ним (його близькою особою) повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень [15]. Зауважимо, що ст. 67 Закону України «Про державну службу», яка визначає обставини, що пом'якшують або обтяжують дисциплінарну відповідальність [10], не містить відсилання до вказаних положень Закону України «Про запобігання корупції».

Зазначимо окремо, що положення ст. 252 КзПП, яка встановлює гарантії для працівників підприємств, установ, організацій, обраних до профспілкових органів, відповідно до ч. 9 ст. 252 КзПП «в частині особливостей притягнення до дисциплінарної відповідальності та звільнення, а також положення частин другої і третьої статті 49⁴ цього Кодексу не поширюються на <...> працівників <...> органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового та митного законодавства» [12].

З цього приводу відмітимо, що в ч. 12 ст. 91 Закону України «Про державну службу» з початку 2020 року закріплено, що «особливості вступу, проходження та припинення державної служби в <...> митних та податкових органах регулюються цим Законом з урахуванням особливостей, визначених спеціальним законодавством у відповідній сфері» [10]. Тобто підстави припинення у формі звільнення також можуть бути закріплені в Митному кодексі України. На сьогодні такі положення відсутні, проте потреба в їх закріпленні виникає з огляду процес узгодження митного законодавства України із правом ЄС, роботу з розробки нових митних ІТ систем та боротьбу з корупцією, а також вдосконалення вітчизняного митного законодавства з урахуванням кращого досвіду держав ЄС в регулюванні питань проходження служби та поведінки митників, враховуючи положення Декларації Ради з митного співробітництва з належного управління та доброчесності в митницях (Арушської декларації), що схвалена в 1993 та оновлена Всесвітньою митною організацією в 2003 році

[16]. В п. 7 Арушської декларації закріплено, що «ключовим елементом будь-якої ефективної програми доброчесності є розробка, випуск і прийняття комплексного кодексу поведінки, який в дуже практичних і недвозначних термінах визначає поведінку, яка очікується від усього персоналу митних органів. Покарання за невиконання повинні бути сформульовані в кодексі, вивірені відповідно до серйозності порушення та підкріплені відповідними адміністративними та законодавчими положеннями».

Процеси Євроінтеграції спрямовані, зокрема, на « поступове наближення до митного законодавства ЄС, як це визначено в стандартах ЄС та міжнародних стандартах, що здійснюється згідно з Додатком XV до цієї Угоди», як це зазначено в ст. 84 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що ратифікована із заявою Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII (Угода про асоціацію) [17]. Відповідно до ч. 2 ст. 76 Глави 5 Угоди про асоціацію Україною та ЄС для поліпшення робочих методів, а також для забезпечення недискримінації, прозорості, ефективності, цілісності та звітності операцій Сторони мають, зокрема «забезпечувати збереження найвищих стандартів чесності, зокрема на кордоні, шляхом застосування заходів, що відображають принципи відповідних міжнародних конвенцій та документів у цій сфері, зокрема Декларації з професійної етики ВМО (переглянута Арушська декларація 2003 року) та Прототипу ЄС з митної етики (2007)» [17]. Прототип ЄС з митної етики (2007), четвертий з числа «Митних прототипів» (customs blueprints) – стандартів покликаних допомогти, поліпшити та розвинути оперативні й адміністративні можливості митних служб, що має на меті забезпечення дотримання принципу верховенства права, а також справедливого, неупередженого, доброчесного та професійного виконання митниками своїх обов'язків. Загалом митні прототипи Європейського Союзу від 2007 року, мають на меті сприяти державам в досягненні певних результатів в сфері реалізації митної політики та служити критеріями для визначення недоліків у діяльності митних органів, а також для подальшого її вдосконалення.

Як зазначає Л. Доровесва, задачами реалізації четвертого стандарту Митних прототипів має стати: «розвиток та реалізація етичних принципів для митної адміністрації, які передбачають обов'язкові стандарти професійної і особис-

тої поведінки; розвиток і впровадження систем в сфері набору персоналу, навчання, внутрішнього контролю та комунікацій, котрі забезпечують виконання та визнання етичних принципів; розвиток та впровадження системи управління і організації, за допомогою якої забезпечується усунення чи зменшення можливостей для неправомірної поведінки і корупції, а також система реагування на неправомірні дії співробітників» [18, с. 242]. З метою приведення законодавства України до права ЄС в частині регулювання правового статусу посадових осіб митних органів до Верховної Ради України внесено Проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів (від 06.04.2023 реєстр. номер 6490-д).

Висновки. Засади правової відповідальності відповідальності посадових осіб митних органів, що включає дисциплінарну відповідальність, є складовою їх правового статусу, оскільки на митників покладається обов'язок понести відповідальність за вчинення ними дисциплінарних проступків. Уніфікація видів дисциплінарних проступків державних службовців в Законі України «Про державну службу» не виключає особливостей притягнення до дисциплінарної відповідальності залежно від правового положення органу державної влади, де відбувається проходження державної служби. Особливість правового регулювання дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів зумовлена також:

1) особливостями положень законів, що закріплюють спеціальні положення щодо дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів, що закріплені зокрема в ст. 41 та 252 КзПП, а також в ч. 12 ст. 91 Закону України «Про державну службу», відповідно до якої особливості припинення державної служби в митних органах регулюються цим Законом з урахуванням особливостей, визначених спеціальним законодавством у відповідній сфері; 2) особливостями матеріального складу порушень посадових обов'язків, зміст яких деталізований в Митному кодексі, інших митних законах та на підзаконному рівні нормативно-правовими актами Уряду, Міністерства фінансів України, Державної митної служби України відповідно до специфіки місця проходження державної служби – державної служби в митних органах, в тому числі до таких порушень нажать порушення Правил етичної поведінки в Державній митній службі України (2020), що затверджені з врахуванням вимог Протоколу ЄС з митної етики (2007), порушення допущенні при проведенні митних процедур та інші. Відповідно з ході приведення митного законодавства України у відповідність до права ЄС в частині регулювання правил здійснення митних процедур та в частині регулювання правового статусу посадових осіб митних органів, матеріальний зміст таких порушень змінюватиметься, у зв'язку з чим постають питання вдосконалення інституту дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів, на вирішення яких і спрямований, зокрема, проект Закону № 6490-д.

Список літератури:

1. Юридична енциклопедія : в 6 томах / редкол.: Шемшученко Ю. С. (голова редкол.) та ін. К. : Українська енциклопедія, 1998. Т. 4 : Н–П. 720 с.
2. Ткаченко О.В. Адміністративна відповідальність посадових осіб в системі державного управління. Державне управління. 2016. № 1 (5). С. 69–72.
3. Плетньова Т.Р. Адміністративно-правові засади управління персоналом на державній службі. Дис. ... доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2023. 238 с.
4. Припутень Д.С. Примус у службовому праві: теорія, досвід та практика реалізації: автореф. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2019. 36 с.
5. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
6. Про Дисциплінарний статут митної служби України: Закон України від 06.09.2005 року № 2805-IV (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2805-15#Text>
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи: Закон України від 04.07.2013 № 406-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/406-18#Text>
8. Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 24.12.2012 № 726/2012.
9. Про ліквідацію Міністерства доходів і зборів: Постанови Кабінету Міністрів України № 67 від 01 березня 2014 року.

10. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
11. Біла-Тіунова Л. Р. Державна служба України. Загальна частина: навч. посібник. Одеса, 2020. 511 с.
12. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 року № 322-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#n328>
13. Аверочкіна Т.В. Особливості підстав притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів. *Правова позиція* 2023. № 1 (38) С. 193–198.
14. Правила етичної поведінки в Державній митній службі України, затверджені Наказом Державної митної служби України від 15.12.2020 № 577. URL: <https://customs.gov.ua/en/documents/pro-zatverdzhennia-pravil-etichnoyi-povedinki-v-derzhavnii-mitnii-sluzhbi-ukrayini-155>
15. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
16. Declaration of the customs co-operation council concerning good governance and integrity in customs (The revised Arusha Declaration). Done at Arusha, Tanzania, on the 7th day of July 1993. URL: https://rad.wcoomd.org/wp-content/uploads/2022/04/revised_arusha_declaration_en.pdf
17. Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що ратифікована із заявою Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
18. Dorofeieva Liliia. Professional training of customs officials: standards, current state and prospects. Chapter 2. Training of specialists in the educational programme “customs” in modern conditions. Scientific monograph. С. 240–258. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/308/8521/17792-1?inline=1>

Kasian V.V. PECULIARITIES OF ESTABLISHING THE LEGAL BASIS OF DISCIPLINARY RESPONSIBILITY OF OFFICIALS OF CUSTOMS AUTHORITIES IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

The article examines and elucidates the peculiarities of the legal basis of disciplinary responsibility of officials of customs authorities and elucidates the main directions of improvement of their legal consolidation in the context of European integration. The state of research on the specified topic was analyzed, and it was found that the issue of disciplinary responsibility of officials of customs bodies has not been systematically investigated, especially in the context of European integration. It is emphasized that the principles of legal responsibility are a component of the legal status of civil servants, as they derive from the obligation to bear legal responsibility for the results of their activities (inaction). The dominant among coercive measures related to the responsibility of officials of customs authorities is the application of disciplinary sanctions. It was found that in Art. 30 of the Customs Code of Ukraine recognizes the priority of the Law of Ukraine “On Civil Service” in regulating issues of disciplinary responsibility of officials of customs authorities. This Law have rulls about the unification of the types of disciplinary offenses of civil servants cbut does not exclude the possibility of fixing the features of bringing officials of customs authorities to disciplinary responsibility in customs and other special laws, taking into account the provisions of Part 12 of Art. 91 of the Law of Ukraine “On Civil Service”. The peculiarity of the legal regulation of disciplinary responsibility of officials of customs authorities is also determined by: 1) the peculiarities of the provisions of the laws establishing special provisions regarding the disciplinary responsibility of officials of customs authorities, which are enshrined in particular in Art. 41 and 252 of the Code of Criminal Procedure, as well as in part 12 of Art. 91 of the Law of Ukraine “On Civil Service”, according to which the specifics of termination of civil service in customs bodies are regulated by this Law, taking into account the specifics defined by special legislation in the relevant field; 2) the specifics of the material composition of violations of official duties, the content of which is detailed in the Customs Code, other customs laws and, at the sub-legal level, by normative legal acts of the Government, the Ministry of Finance of Ukraine, the State Customs Service of Ukraine in accordance with the specifics of the place of public service – public service in customs authorities, including violations of the Rules of Ethical Conduct in the State Customs Service of Ukraine (2020), which were approved taking into account the requirements of the EU Prototype on Customs Ethics (2007), violations of admissions during customs procedures, and others. In accordance with the process of bringing the customs legislation of Ukraine into compliance with EU law in terms of regulation of the rules of implementation of customs procedures and in terms of regulation of the legal status of officials of customs authorities, the material content of such violations will change, in connection with which the issue of improving the institution of disciplinary responsibility of officials arises customs authorities, which are addressed, in particular, by the draft Law No. 6490-d.

Key words: *civil service, customs service, officials of customs authorities, disciplinary responsibility, legal status.*